

# Մ աշտոցի Ա րձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ  
WWW.SOURPHAGOP.ORG (15-րդ տարի)

## Այս թիւով.....

Դեկտեմբեր ամսուան բացատրական տօնացոյց Էջ 2-6

Դաւիթ՝ թագաւոր, մարգարէ, թէ սաղմոսագիր

Ս. Պետրոս եւ Ս. Պօղոս

Ս. Ստեփանոս Նախավկայ

Որոտման Որդիք

Ս. Աբգար Ա. թագաւոր

Դամասկոսի Ճամբան

Ս. Յակոբ Մծբնայ Հայրապետ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հայ Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսաց Ժողովի Էջ 7-9

Պահուած Բառ Էջ 10

Ս. Գրիգոր Նիւսացի Էջ 11

Եզակի գիրքեր Էջ 11

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Էջ 12-15

Կիրակնօրեան պիտի ունենայ Սուրբ Օննդեան իր յայտագիրը Էջ 16

Շնորհակալութիւն Էջ 16

Դեկտեմբեր 2014 (ԻԲ տարի թիւ 4)



Յ... Յիսուս, Ս. Յակոբ

Խաչքարի Հեղինակ՝ Ժողովրդական Վարպետ,  
Ռուբեն Նալբանդյան

## Ամսուան Համարները

«Հետեւաբար, գացէք եւ բոլոր ժողովուրդները ինձի աշակերտ դարձուցէք: Զանոնք մկրտեցէք՝ Հօր, Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին անունով: Անոնց սորվեցուցէք այն բոլոր պատուիրանները որ ես ձեզի տուի. եւ ահա միշտ ձեզի հետ պիտի ըլլամ, մինչեւ աշխարհիս վախճանը»: Մատթէոս 28.19-20

Հաւատք

Կրօն

Եկեղեցի

Լեզու

Մշակոյթ

## Դեկտեմբեր ամսուան բացատրական տօնացոյց

Շրթ. 6	Սբ. Նիկողայոս Զմիւռնացի Սքանչելագործ հայրապետ
Գշ. 9	Տօն յղացման Ս. Կուսին Մարիամու յԱննայէ
Շրթ. 13	Սբ. Յակոբ Մծբնայ հայրապետ եւ Մարուգէ ճգնաւոր
Շրթ. 20	Ս. Արգար նախավկայ եւ անդրանիկ հաւատացեալ թագաւորին մերոյ
Գշ. 23	Սբ. Դաւիթ մարգարէ եւ Ս. Յակոբ Տեառնեղբայր Առաքեալ
Եշ. 25	Սբ. Ստեփանոս Նախասարկաւագ եւ առաջին մարտիրոս
Շրթ. 27	Սբ. Առաքեալներ Պետրոս եւ Պօղոս
Բդ. 29	Մուրբեր Որոտման Որդիներ Յակոբոս եւ Յովհաննէս Առաքեալներ, Բարեկենդան Ս. Ծննդեան Պահոց

Պահքի Օրեր 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 19, 24, 26, 30, 31



### Դաւիթ. թագաւոր, մարգարէ՞ թէ սաղմոսագիր

Մեզմէ քիչեր կան որոնք չեն լսած «Սաղմոս» բառը եւ չեն գիտեր անոր ինչ ըլլալը: Սաղմոսները օրհներգներ, աղօթքներ եւ զանազան այլ կերպի քերթուածներ են, որոնք կ'արտայայտեն Աստուծոյ հանդէպ խոր հաւատք եւ սէր: Հին կտակարանի գիրքերէն Սաղմոսներու գիրքը կը համախմբէ 150 սաղմոսներ, որոնցմէ 73-ը աւանդաբար վերագրուած են Իսրայէլի Դաւիթ թագաւորին:

Այս տարի Դեկտեմբեր ամսուան 24-րդ օրը, Հայաստանեայց եկեղեցին կը յիշատակէ անունը սաղմոսագիր Դաւիթ թագաւորին որ նաեւ ընդունուած է իբր մարգարէ:

### Ո՞վ է Դաւիթ

Դաւիթ՝ Իսրայէլի երկրորդ եւ մեծագոյն թագաւորն էր: Ան զաւակն էր Յեսսէի, ծնած Բեթլեհէմ ք. Ա. 1040 թուականին: Իր ընտանիքի կրտսերագոյն որդին էր եւ ուներ 7 մեծ եղբայրներ: Ան պատանեկութենէն Սամուէլ մարգարէի ձեռքով օծուած էր եւ հռչակ ստացած էր սպաննելով Գողիաթը: Ան ք.Ա. 1010 - 970 թագաւորեց, յաջորդելով Սաուլ թագաւորին: Իր գործած մեղքին պատճառաւ Աստուած թոյլ չտուաւ Դաւիթին որ Տաճարը կառուցէ:

**Դաւիթի Որդի** Յատուկ տիտղոս մըն է, որ Հրեաները կու տային գալիք Մեսիային: Աւետարաններուն մէջ, մեսիական այս տիտղոսը Յիսուսի տրուած է (Մտ. 1.1, Սբ. 10.47):

**Դաւիթի Քաղաք** Նոր Կտակարանին մէջ այս անուանումը գործածուած է Դաւիթի ծննդավայրին՝ Բեթլեհէմի համար, ուր Յիսուս ծնաւ (ՂԿ 2.4 եւ 11):

## Սուրբ Պետրոս եւ Սուրբ Պօղոս առաքեալներ

Հայաստանեայց եկեղեցին, ամէն տարի Դեկտեմբեր ամսուան վերջին շաբթուան ընթացքին կը յիշատակէ Ս. Պետրոս եւ Ս. Պօղոս առաքեալները: Այս երկու անուններն ալ ընդհանրացած են մեր ժողովուրդին քով:

### Ս. Պետրոս առաքեալ

Բուն անունով Սիմոն, ան Յիսուսի կողմէ Պետրոս անուանուեցաւ: Պետրոս կը նշանակէ վէմ, ժայռ եւ Յիսուս յայտարարեց «Քեզի կ'ըսես՝ թէ ժայռ ես դուն, եւ այդ ժայռին վրայ պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս...» (Մատթ. 16.18):

Պետրոս այն առաքեալն էր որ երեք անգամ ուրացաւ Յիսուսը աւագ Հինգշաբթի օրը:

Ս. Պետրոս առաքեալ գրած է երկու ընդհանրական նամակներ որոնք մաս կը կազմեն Նոր Կտակարանին: Առաջին նամակը ուղղուած է «Աստուծոյ ընտրեալներուն», այսինքն՝ քրիստոնէաներուն: Անոր գլխաւոր նպատակն է քաջալերել ընթերցողները, որոնք իրենց քրիստոնէական հաւատքին համար հալածանքներու եւ նեղութիւններու դիմաց կը գտնուէին: Երկրորդ նամակը ուղղուած է առաջին դարու քրիստոնէաներու լայն շրջանակի մը նպատակ ունենալով պայքարիլ սուտ ուսուցանողներու տարած աշխատանքին դէմ: Մոլորեցնող ուսուցումներէ եւ անպարկէշտ կենցաղէ հեռու պահելու համար քրիստոնէաները, առաքեալը կոչ կ'ուղղէ անոնց որ կառչած մասն Աստուծոյ եւ Յիսուս Քրիստոսի:

### Ս. Պօղոս առաքեալ

Պօղոս առաքեալ, Յիսուսի 12 առաքեալներէն մէկը չէր: Բուն անունով Սօղոս կամ Սաւուղ, հրեայ բարեկեցիկ ընտանիքի մը զաւակն էր եւ դաստիարակուած էր ըլլալու կարծր եւ օրինապահ հրեայ մը, որ պայքարեցաւ քրիստոնէութեան տարածման դէմ: Չորս անտարաններուն մէջ ունէ ակնարկութիւն չկայ Պօղոսի մասին: Կ'արժէ յիշել թէ Աստուածաշունչին մէջ Սօղոսի մասին առաջին ակնարկութիւնը կը տեսնենք Գործք. Առաք. 7.58-ին մէջ եւ կը կարդանք նաեւ թէ «Ստեփանոսի քարկոծումը պահանջողներէն մէկն ալ Սօղոսն էր» (Առաքեալներուն Գործերը 8.1):

Սօղոս, որ աշակերտած էր Գամաղիէլի, եւ ունէր Հռոմէական քաղաքացիութիւն, շարունակեց Յիսուսի հետեւորդները հալածել եւ Աւագ քահանայէն (Երուսաղէմ) Դամասկոսի հրեայ ղեկավարներուն ուղղուած նամակներ առնելով ճամբայ ինկաւ դէպի Դամասկոս: Սակայն Դամասկոսի մօտերը լոյս մը փայլեցաւ, որ կուրցուց զինք, եւ լսեց ձայն մը որ կ'ըսէր. «Սաւուղ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես»:

«Ո՞վ ես Տէր,» հարցուց Սաւուղ:

Ձայնը պատասխանեց. «Ես Յիսուսն եմ զոր դուն կը հալածես...»:

Առաքեալներու Գործերը գիրքին 9-րդ գլխուն մէջ կը կարդանք Սօղոսի դարձին մասին ու 18-րդ համարը կ'ըսէ «Անմիջապէս Սօղոսի աչքերէն կարծես կեղեւանքներ ինկան, եւ սկսաւ տեսնել: Ելաւ մկրտուեցաւ, եւ ապա կերակուր ուտելով զօրացաւ»:

Այս պատահարէն ետք Սօղոս Պօղոս կոչուեցաւ եւ նոյն ջանքով որ կը պայքարէր քրիստոնէութեան դէմ, աշխատեցաւ քրիստոնէութեան տարածման համար, եւ կոչուեցաւ 13-րդ եւ հեթանոսներու առաքեալ: Ան ունեցաւ 3 ճամբորդութիւններ եւ գրեց 14 նամակներ որոնցմէ տասը ուղղեց եկեղեցիներու եւ չորսը անհատներու:



**Ս. Ստեփանոս նախավկայ**, անդրանիկ վկան է որ իր արիւնք թափեց Յիսուս Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Որդին վկայելով: Յիսուսի 72 աշակերտներէն մէկը որ ուրիշ 6 հոգիներու հետ նախնական եկեղեցին (Պետրոս առաքեալի առաջնորդութեամբ) կարգեց եկեղեցւոյ սեղանի սպասաւոր, այսինքն՝ սարկաւագ: Նոր Կտակարանի «Առաքեալներու Գործերը» գրքին 6-րդ գլխուն մէջ կը կարդանք 7-ը սարկաւագներուն նշանակուելու եւ Ստեփանոսի ձերբակալութեան պատմութիւնը, իսկ 7-րդ գլխուն մէջ կը կարդանք իր վկայութիւնը եւ քարկոծումին մանրամասնութիւնները: Ստեփանոսի քարկոծումը պահանջողներէն մէկն ալ Սոդոսն էր որ հետագային եղաւ Պօղոս Առաքեալ: Մեր եկեղեցին այս սուրբին օրը կը նշէ Դեկտեմբեր 25-ին, կամ 26-ին եթէ 25-ը Կիրակի կամ պահքի օր ըլլայ:

### Որոտման Որդիք

Մարկոսի Աւետարանին 3.16-19 ին մէջ կը գտնենք Յիսուսի 12 առաքեալներուն ցանկը՝ Պետրոս, Ջեբեդէոսի որդիները՝ Յակոբոսն ու եղբայրը՝ Յովհաննէսը, որոնք Բռաներգես, այսինքն Որոտացող Մարդիկ կոչեց, Անդրէասը, Փիլիպպոսը, Բարթողիմէոսը, մաքսաւոր Մատթէոսը, Թովմասը, Ալփիէոսի որդին Յակոբոսը, Թադէոսը, Նախանձայոյց Սիմոնը, եւ Իսկարովտիացի Յուդան որ զինք մատնեց:

Յովհաննէս Աւետարանիչ ձկնորս էր: Մինչեւ Յիսուսի հետեւիլը, կը հետեւէր Յովհաննէս Մկրտիչին: Ան Յիսուսի ամենասիրելի առաքեալն էր եւ հետեւեցաւ իրեն մինչեւ Գողգոթա: Խաչին վրայէն Յիսուս իրեն յանձնեց իր մօր հոգատարութիւնը: Իր եղբօր Յակոբոսի եւ Պետրոսի հետ ան դարձաւ Երուսաղէմի եկեղեցւոյ սիւներէն մէկը: Հետագային, իր գործունէութեան վայրը հանդիսացաւ Եփեսոսի եկեղեցին: Տիրոջ կամքով, Յովհաննէս Առաքեալ միւս առաքեալներէն աւելի ապրեցաւ եւ վախճանեցաւ 94 տարեկանին: Երբ արդէն շատ ծեր էր, իր քարոզներու ընթացքին շարունակ կը կրկնէր. «Ձաւակնէ րս, սիրեցէ ք զիրար»: Երբ իրեն կը հարցնէին թէ ինչո՞ւ յաճախ այդ բառերը կ'ըսէր. «Այս Յիսուսի պատուիրանն է, եթէ սեր ունենաք, ուրիշ ռեւէ բանի պէտք չէք ունենար»: Ան գրած է Աւետարան մը, երեք ընդհանրական նամակներ, եւ՝ յայտնութեան գիրքը:

Յակոբոսն ալ ձկնորս էր: Յակոբոսը շատ եռանդուն էր, գործունէայ, մեծ սէր եւ նախանձախնդրութիւն ունէր Յիսուսի հանդէպ եւ դարձաւ Հրեաներու ասելութեան զոհը: Ան գլխատուեցաւ Հերովդէս թագաւորի կողմէ 44 թուին, ըլլալով առաջին նահատակը առաքեալներու մէջ: Այս երկուքը հաւանաբար Քրիստոսի հանդէպ իրենց բոցավառ սիրոյ եւ նախանձախնդրութեան պատճառով կոչուեցան Որոտման Որդիք:

**Ս. Աբգար Ա. թագաւոր**, ըստ աւանդութեան՝ Ա. դարու անդրանիկ քրիստոնէայ թագաւորը, պարթեւ Արշակունի Արշամի որդին էր: Իր թագաւորութեան մայրաքաղաքը Եդեսիան էր: Ըստ Մովսէս Խորենացիի, ան հայոց թագաւորն էր: Մովսէս Խորենացին նաեւ կը գրէ թէ Աբգար թագաւոր լսէր է Յիսուսի հրաշքներուն մասին եւ հաւատացեր է որ Յիսուս ճշմարիտ Աստուծոյ որդին է, եւ նամակ ուղարկած է Յիսուսի որ գայ եւ զինք բժշկէ բորոտութենէ: Յիսուս կը խոստանայ որ կել իր աշակերտներէն մէկը որ բժշկէ զինք եւ կեանք շնորհէ իրեն եւ իր հետ եղողներուն: Յիսուսի համբարձումէն ետք, Ս. Թադէոս Առաքեալ կ'ուղուի դէպի Եդեսիա եւ կը բժշկէ Աբգար թագաւորը եւ իր հետ եղողները:

Ասկէ ետք Ս. Թադէոս Առաքեալ կ'ուղուի Աբգար թագաւորի զարմիկ՝ Սանատրուկ թագաւորի պալատը: Մեր եկեղեցին Ս. Աբգար թագաւորի տօնը կը յիշատակէ ընդհանրապէս Յիսնակի Ե. Կիրակիին նախորդող Շաբաթ օրը:

## Դամասկոսի Ճամբան

Յիսուսի համբարձումէն ետք, Իր հետեւորդներուն եւ առաքեալներուն դէմ փարիսեցիներու կողմէ տարուած հալածանքներ կատարողներէն ամենէն խիստ անձնատրութիւններէն մէկն էր Սողոս անունով հրեայ վրանագործ մը որ ունէր հռոմէական քաղաքացիութիւն: Սողոս քահանայապետին քով երթալով, անկէ խնդրեց որ Դամասկոսի ժողովարաններուն ուղղուած նամակներ տայ, որպէսզի հոն երթալով եթէ Յիսուսի հետեւողներ գտնէ, ձերբակալէ եւ Երուսաղէմ բերէ:

Դամասկոսի ճամբուն վրայ, Սողոս որ յետագային Պողոս կոչուեցաւ, արժանացաւ Աստուծոյ անմիջական յայտնութեան: Ճառագայթող զօրաւոր լոյսի մը ընդմէջէն Յիսուս անոր երեւցաւ եւ պատուիրեց որ դադրեցնէ իր հալածանքները ու դառնայ Նոր Կտակարանի Քարոզիչ: Պողոս առաքեալ բազմաթիւ հրաշքներ գործած է եւ հիմնած եկեղեցիներ իր կատարած երեք ճամբորդութիւններուն ընթացքին:

Շնորհիւ իր բազմաթիւ բանաւոր քարոզներուն, գրած նամակներուն եւ առաքելական ճամբորդութիւններուն, տեսիլքներուն եւ յայտնութիւններուն ան կը նկատուի «հեթանոսներուն առաքեալ»ը:



Bartolome Esteban Murillo (1618-1682), *Le chemin de Damas*, Musee du Prado, Madrid



Սաղմոսավանքը կը գտնուի Հայաստանի Արագածոտնի մարզի սահմաններէն ներս: Սաղմոսաւան գիւղէն ներս կառուցուած այս վանքը եղած է միջնադարեան Հայաստանի հոգեւոր կեդրոններէն մէկը: Շինուած է տուֆէ եւ անոր ամենահին յուշարձանն է Սուրբ Սիոն եկեղեցին, կառուցուած Վաչէ Վաչուտեան իշխանի հրամանով 1215 թուականին: Համալիրին մաս կը կազմէ նաեւ Սուրբ Աստուածածին եկեղեցին:



## Ս. ՅԱԿՈՒԲ

Ս. Յակոբ Մծբնայ Հայրապետ

Ե՞րբ կը տօնենք

Սուրբին յիշատակի օր կանուխեն հաստատուած է Հայ Առաքելական եկեղեցոյ տօնացոյցին մէջ եւ կը տօնուի ամէն տարի Յիսնակի երրորդ Կիրակի օրուան յաջորդող շաբաթ օրը: Այս կը նշանակէ թէ Սուրբ Յակոբին տօնը կը յիշատակենք Դեկտեմբեր 12-18 օրերուն մէջ հանդիպող Շաբաթ օրը:

Սուրբ Յակոբի կեանքը

Սուրբ Յակոբ ծնունդով ասորի էր եւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի հօրաքրոջ որդին եւ Պարթեւական տոհմէն: Անոնք միասին դաստիարակուած էին Կեսարիոյ մէջ: Ս. Յակոբ որոշ ժամանակ ապրած էր Պարսկաստանի արքունիքին մէջ, սակայն հետագային կ'ընտրէ ճգնաւորի կեանքը եւ Ս. Հոգիին ներգործութեամբ կ'ուղղուի Մծբին քաղաքի վանքերէն մէկը՝ Մարուգէ ճգնաւորին մօտ: Ան մասնակցած է Նիկիոյ մէջ կայացած տիեզերական ժողովին 325 թուականին: Մծբինի աթոռին համար ձեռնադրուած է եպիսկոպոս: Այս մասին մարգարէացած էր Մարուգէ ճգնաւոր: Հայ մատենագրութեան մէջ յայտնի են իր 22 ճառերէ բաղկացած «Զգօն» գիրքը: Ս. Գրիգոր Նարեկացին հիացող մը եղած է Յակոբ Մծբնայ Հայրապետին, որուն նուիրած է իր ներբողական գրութիւններէն մէկը:

Սուրբ Յակոբին նուիրուած «Յաղթող եւ Սուրբ Հայրապետ» անունով գեղեցիկ շարական մը գրուած է: Այս շարականը հաւանաբար գրուած է այն դէպքին առիթով ուր կը պատմուի թէ պարսից Շապուհ Բ. թագաւորը աշխարհաճաւալ իր արշաւանքներուն ընթացքին կը հասնի Մծբին ու զայն կը պաշարէ 70 օրեր շարունակ: Շնորհիւ Ս. Յակոբի քաղաքին ներսէն կազմակերպած միջոցառումներուն, ան անկարող կ'ըլլայ գրաւելու Մծբինը: Ս. Ներսէս Շնորհալի այդ յաղթանակին կը ձօնէ վերոյիշեալ շարականը:



Ճաճանչ Ս. Յակոբի Մասունքին  
«մեր եկեղեցոյ Ս. Խորանին վրայ»:

## ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

### Հայ Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսաց Ժողովի



11-13 Նոյեմբեր 2014-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մէջ, օրհնութեամբ եւ նախագահութեամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի եւ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի, գումարուեցաւ Հայ Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսաց հերթական ժողովը: Ժողովին կը մասնակցէին Հայ Եկեղեցւոյ 61 արքեպիսկոպոսներ եւ եպիսկոպոսներ:

Նոյեմբեր 11-ին, բացման արարողութենէն առաջ Հայ Եկեղեցւոյ եպիսկոպոսաց դասը Մայր Տաճարին մէջ մասնակցեցաւ Գիշերային ժամերգութեան՝ Ս. Հոգիին առաջնորդութիւնը հայցելով ժողովի աշխատանքներու բարի արդիւնաւորման համար: Ժողովին բացումը կատարուեցաւ Տէրունական աղօթքով, որմէ ետք Եպիսկոպոսաց ժողովի համաատենապետ Տ. Խաժակ Արք. Պարսամեան հրաւիրեց Նորին Սրբութիւն Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը եւ Նորին Սրբութիւն Արամ Ա. Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը, որպէսզի փոխանցեն իրենց հայրապետական պատգամները:

Բացման արարողութեան աւարտին նշանակուեցաւ ժողովի դիւանը հետեւեալ կազմով. ատենապետներ՝ Գերշ. Տ. Եզնիկ Արք. Պետրոսեան եւ Գերշ. Տ. Սեպուհ Արք. Սարգիսեան, ատենադպիրներ՝ Գերշ. Տ. Վազգէն Եպս. Միրզախանեան եւ Գերշ. Տ. Բարգէն Եպս. Չարեան:

Նախքան օրակարգի հարցերու քննարկումներուն անցնիլը, ժողովականները աղօթք բարձրացուցին առ Աստուած, անցնող տարուան ընթացքին, Հայ Եկեղեցւոյ ի Տէր հանգչած հոգեւոր սպասաւորներուն հոգիներուն հանգստութեան համար:

Եպիսկոպոսաց դասը նաեւ շնորհաւորեց Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օժման եւ գահակալութեան 15-ամեակը, մաղթելով արեւշատ երկար տարիներու հովուապետութիւն:

11-12 Նոյեմբերի նիստերը նուիրուած էին Հայ Եկեղեցւոյ սրբադասման կանոնի եւ Հայոց Ցեղասպանութեան նահատակներու սրբադասման գործընթացի հետ առնչուած հարցերուն: Այս մասին զեկոյցներ ներկայացուցին Սրբադասման յանձնախումբի անդամներ՝ Գերշ. Տ. Մուշեղ Արք. Մարտիրոսեանը եւ Գերշ. Տ. Բարգէն Եպս. Չարեանը:

Եպիսկոպոսական ժողովը քննարկեց յանձնախումբին կողմէ կատարուած աշխատանքները եւ հաստատեց Հայ Եկեղեցւոյ սրբադասման ծիսակարգն ու արարողակարգը:

Հայոց Ցեղասպանութեան նահատակներու սրբադասման արարողութիւնը որոշուեցաւ կատարել 23 Ապրիլ 2015-ին, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի մէջ: Տարեկան եկեղեցական յիշատակութեան տօնացոյցային օր որոշուեցաւ Ապրիլ 24-ը:

Ժողովը ընդունեց Մեծ Եղեռնի նահատակներու տարեկան տօնակատարութեան ծիսական կանոնը, որ կը ներառէ շարականի կանոնն ու ժամամուտը, ինչպէս նաեւ Հայոց Ցեղասպանութեան նահատակ սուրբերու վկայաբանութիւնը: Որոշուեցաւ յիշեալ փաստաթուղթերը վերջնական մշակումէ ետք որդեգրել:

Սրբադասման յանձնախումբին յանձնարարուեցաւ կատարել անհատական սրբադասման համար անհրաժեշտ ուսումնասիրութիւնները՝ նկատի ունենալով Կոմիտաս Վարդապետը եւ ուրիշ անհատներ:

12 Նոյեմբերի նիստը սկսաւ աղօթքով՝ Կիւմրիի ճանապարհին վրայ ինքնաշարժի արկածի զոհ գացած հայորդիներու հոգիներուն հանգստութեան համար ցաւակցութիւն յայտնելով զոհուածներու ընտանիքներուն:

12-13 Նոյեմբերի նիստերուն Եպիսկոպոսաց ժողովի մասնակիցները քննեցին Հայ Եկեղեցւոյ առաջին երկու խորհուրդներուն՝ Ս. Մկրտութեան եւ Ս. Դրոշմի առնչութեամբ Ծիսական յանձնախումբի կողմէ կատարուած աշխատանքները: Այս մասին Ծիսական յանձնախումբի համատեւնապետ Գերշ. Տ. Արշակ Եպս. Խաչատրեանը, յանձնախումբի անդամներ Գերշ. Տ. Միքայէլ Եպս. Աջապահեանը եւ Գերշ. Տ. Վահան Եպս. Յովհաննիսեանը ներկայացուցին իրենց զեկոյցները, որմէ ետք Եպիսկոպոսաց դասը ընդունեց Ս. Մկրտութեան եւ Դրոշմի խորհուրդներու միօրինակ բնագիրը: Մասնակի փոփոխութիւններով հաստատուեցաւ Ս. Մկրտութեան եւ Ս. Դրոշմի խորհուրդներու կանոնական ուղեցոյցը իսկ խորհուրդներուն վերամշակուած կանոնական ուղեցոյցը, որ վերանուանուեցաւ՝ Ս. Մկրտութեան եւ Ս. Դրոշմի խորհուրդներու հովուական ուղեցոյց: Նաեւ որդեգրուեցաւ նախամկրտական ուսուցողական ձեռնարկը: Ընդունուած փաստաթուղթերը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի տնօրինութեամբ կ'առաքուին թեմեր առ ի գործադրութիւն:



13 Նոյեմբերի առաջին նիստին, Եպիսկոպոսաց ժողովի մասնակիցները աղօթք բարձրացուցին Արցախի սահմանագիծի վրայ Ազրայեճանի զինուած ուժերու կողմէ ԼՂ պաշտպանութեան բանակի օդուժի ուղղաթիռի ուժահարման հետեւանքով զոհուած երեք հայորդիներուն համար եւ յայտարարութիւն մը կատարեցին՝ դատապարտելով Ազրայեճանական հրահրող գործողութիւնները:

13 Նոյեմբերի երրորդ նիստին մասնակցեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահի աշխատակազմի ղեկավար, Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած միջոցառումներու աշխատանքները համակարգող Տիար Վիգէն Սարգսեանը: Տիար Վ. Սարգսեանը հանգամանօրէն ներկայացուց Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով 2015 թուականին նախատեսուող պետական ծրագիրները՝ անդրադառնալով Հայ Եկեղեցոյ հետ Հայաստանի եւ Սփիւռքի համատեղ իրականացուելիք միջոցառումներուն: Նաեւ տեղեկացուեցաւ նախապատրաստական աշխատանքներու ընթացքին մասին:

Ժողովի վերջին օրը անդրադարձ կատարուեցաւ նաեւ ազգային-եկեղեցական կեանքին հետ կապ ունեցող գանազան մարտահրաւերներուն՝ Եկեղեցոյ առաքելութիւնը աւելի արդիւնաբեր կերպով իրականացնելու համար լուծումի կարօտ ծիսական, քարոզչական, կրթական-դաստիարակչական եւ ընկերային խնդիրներուն, որոնց հիման վրայ ձեւաւորուեցաւ յառաջիկայ Եպիսկոպոսաց ժողովներուն օրակարգը:

Եռօրեայ ժողովի աւարտին եպիսկոպոսաց դասը զոհութիւն յայտնեց Ամենասուրբ Երրորդութեան՝ եղբայրական համախմբումի հնարաւորութեան, ինչպէս նաեւ ժողովի յաջող ընթացքին համար: Ժողովականները նաեւ իրենց գնահատանքը յայտնեցին Կեդրոնական, Սրբադասման եւ Ծիսական յանձնախումբերու անդամներուն՝ ժողովի նախապատրաստական եւ օրակարգին մէջ ընդգրկուած հարցերը հանգամանօրէն ուսումնասիրելուն համար:

Եպիսկոպոսաց յաջորդ ժողովը որոշուեցաւ գումարել 2016 թուականին:

Ժողովը փակուեցաւ Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի եւ Արամ Ա. Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի օրհնութեան ու գնահատանքի խօսքերով եւ աղօթքով:



Պահուած բառ

խ	ն	կ	ա	մ	ա	ն	շ	չ	վ	ո	ծ
ա	ն	կ	ա	ն	ա	կ	ա	տ	ա	պ	ն
չ	ա	կ	ն	ւ	ո	խ	վ	է	մ	ա	ո
ք	հ	պ	ա	ր	գ	է	ւ	ր	է	տ	ւ
ա	ո	ղ	ո	ր	մ	ա	ծ	ո	մ	ա	ն
ր	գ	ր	ա	ս	կ	ի	հ	ն	ա	ր	դ
ո	ո	ք	ր	ա	ո	է	կ	ք	հ	ա	պ
գ	ց	ո	կ	ո	չ	է	լ	է	ր	գ	ի
ն	ո	ւ	է	ր	ո	ւ	ր	ա	խ	ա	ր
խ	ո	ր	հ	ո	ւ	ր	դ	ր	ա	խ	տ
ս	ա	մ	ո	մ	մ	ս	ո	ւ	ր	բ	ն

դրախտ  
դպիր  
լեր

խաչքար  
խորհուրդ  
խաչ  
խնկաման  
խնկարկել  
խունկ

ծոմ  
ծնունդ  
ծով

կոչել  
կոչում

հնար  
հոգոց

մաս  
մոմ

նուէր  
նպատակ  
նկանակ

որոմ  
ուրախ  
ողորմած

պահք  
պատարագ  
պարգէւ

սուրբ  
սկիհ  
սար  
վեմ

պահուած բառ՝  
էկեղեցական երգ

տէր  
քարոզ  
քուրմ



**Ս. Գրիգոր Նիսացի**, (335 - 394 թ.), երեւելի աստուածաբան, փիլիսոփայ, եպիսկոպոս, Հայ և ընդհանրական եկեղեցոյ սուրբ, եկեղեցական հայր, Բարսեղ Կեսարացիի կրտսեր եղբայրը: Ծնած է Կապադովկիոյ Նեոկեսարիա քաղաքին մէջ, յոյն մեծահարուստ եւ ազնուական ընտանիքի մէջ որ յայտնի էր աստուածապաշտութեամբ: 372 թ. Բարսեղ Կեսարացին, Կապադովկեան Կեսարիա քաղաքի արքեպիսկոպոս ձեռնադրուելով, իր եղբայրը կը նշանակէ հայաբնակ Նիսա գիւղի և Սեբաստիա քաղաքի եպիսկոպոս: 378 թ. Բարսեղ Կեսարացիի մահէն ետք, Գրիգոր կ'ամբողջացնէ եւ կը հրատարակէ աւագ եղբոր անաւարտ երկը՝ «Վեցօրեայքը»:

Մասնակցած է 381 թ. Կոստանդնուպոլսոյ երկրորդ տիեզերական ժողովին, ուր Գրիգոր ձեռք կը բերէ հեղինակաւոր աստուածաբանի և քարոզիչի համբաւ, կայսերական հրովարտակով անոր անունը կը ներառուի այն եպիսկոպոսներու ցանկին մէջ, որոնց հետ շփումը «պարտադիր է ուղղափառներու համար»:

+++

**Եզակի գիրեր**  
Հայերէն գիրերով Sudoku

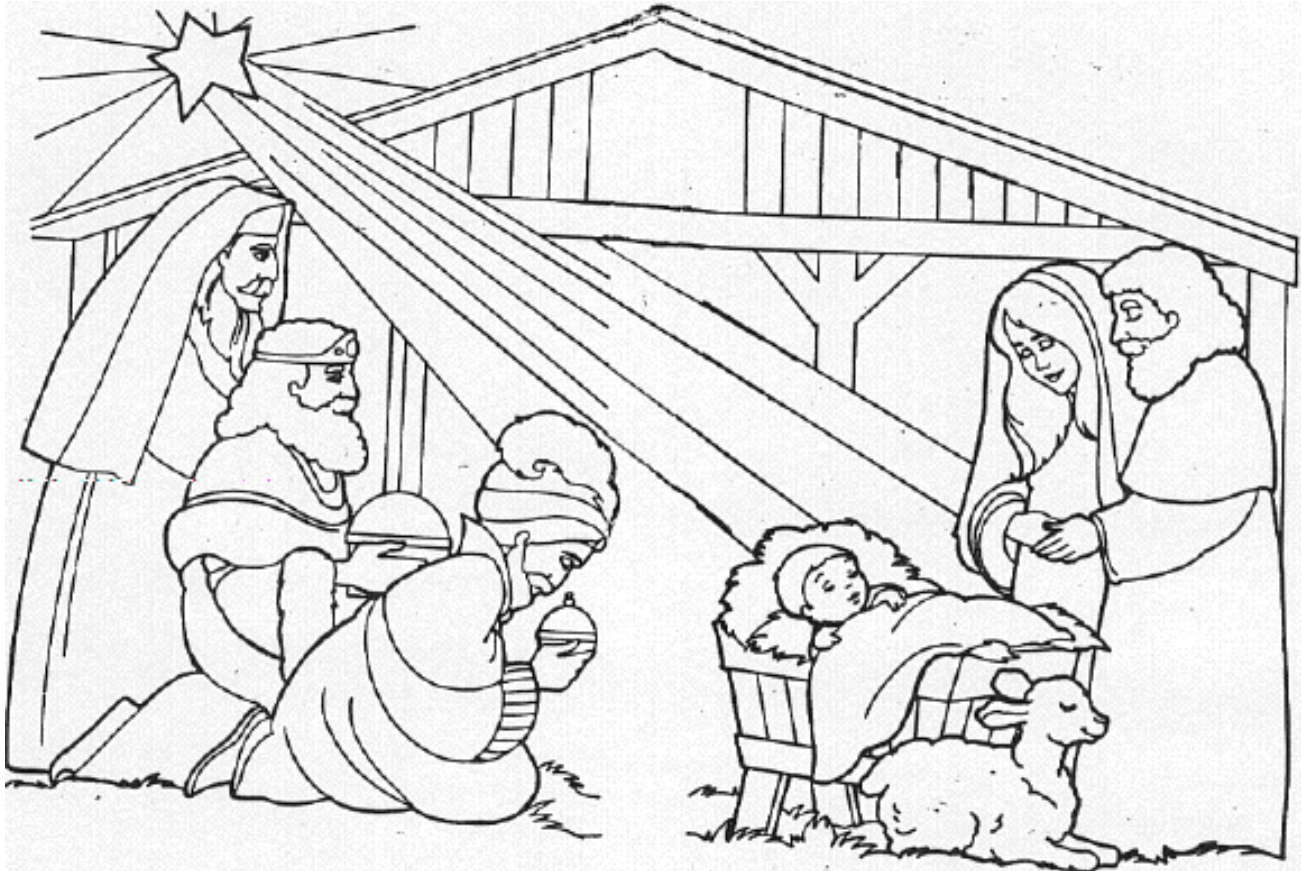
դ	ա	ը	գ	ե	բ	թ	զ	է
զ	է	թ	դ	ը	ա	ե	զ	բ
զ	բ	ե	զ	թ	է	ը	դ	ա
թ	զ	է	ը	ա	զ	բ	ե	դ
ե	դ	բ	թ	է	զ	ա	ը	զ
ը	զ	ա	ե	բ	դ	է	թ	զ
բ	ը	դ	է	զ	ե	զ	ա	թ
ա	թ	զ	բ	դ	ը	զ	է	ե
է	ե	զ	ա	զ	թ	դ	բ	ը

		ա				է		
	դ	բ	զ		ը	ա	թ	
			բ	ա	թ			
	զ	է	ը		դ	թ	բ	
	բ						ը	
	ը	թ	է		ա	դ	զ	
			դ	ը	զ			
	ա	ը	է		զ	զ	դ	
		դ				զ		

Նախորդ «Եզակի գիրեր»ուն լուծումը

Ամբողջացուր քառակուսիները, գործածելով ա, բ, գ, դ, ե, զ, է, ը, թ գիրերը պայմանաւ որ միայն մէկ անգամ գործածես իւրաքանչիւր գիր, իւրաքանչիւր  
 . հորիզոնական գիծի վրայ  
 . ուղղահայեաց գիծի վրայ եւ  
 . իննեակ քառակուսիի մէջ:

## Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Մանկապարտեզի անկիւն



Ամբողջացո՛ւր ըստ Ղուկաս 2.8-14 ի.

Հովհաննէս, Խաղաղութի՛ւն, Փրկիչը, Խանձարուրով, հաճութիւն, հրեշտակը, աւետիս, Օծեալ

Այնտեղ, դաշտերուն մէջ ----- կային, որոնք գիշերով իրենց հօտերուն պահակութիւն կ'ընէին: Տիրոջ ----- անոնց երեւցաւ եւ Տիրոջ փառքը լոյսի պէս անոնց վրայ ծագեցաւ: Հովհաննէսը սաստիկ վախցան. Հրեշտակը ըսաւ անոնց.

- Մի վախնաք, ձեզի ----- մը պիտի տամ, որ ամբողջ ժողովուրդին մեծ ուրախութիւն պիտի պատճառէ: Այսօր, Դաւիթի քաղաքին մէջ ձեր ----- ծնաւ, որ ----- Տէրն է: Հետեւեալը ապացոյց ըլլայ ձեզի. հոն մանուկ մը պիտի գտնէք՝ ----- փաթթուած եւ մսուրի մէջ դրուած:

Եւ յանկարծ այդ հրեշտակին միացաւ երկնաւոր զօրքերու բազմութիւն մը, որ կ'օրհնաբանէր զԱստուած, ըսելով.

«Բարձունքներուն մէջ Աստուծոյ փառք, ----- երկրի վրայ եւ մարդոց միջեւ -----»:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Որո՞ւ տօնը այս տարի կը տօնենք Դեկտեմբեր 13-ին:

- ա. Ս. Յովհաննէս Ոսկեբերան Հայրապետին
- բ. Մարուգէ ճգնաւորին
- գ. Ս. Անդրէաս եւ Ս. Փիլիպպոս
- դ. Սուրբ Յակոբ Մծբնայ հայրապետին

2.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք Ս. Ստեփանոսի տօնը:

- ա. Նոյեմբեր 3
- բ. Դեկտեմբեր 1
- գ. Նոյեմբեր 23
- դ. Դեկտեմբեր 25

3.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք Սուրբ Պօղոս եւ Սուրբ Պետրոս Առաքեալներու տօնը:

- ա. Նոյեմբեր 6
- բ. Դեկտեմբեր 12
- գ. Նոյեմբեր 20
- դ. Դեկտեմբեր 27

4.- Ո՞վ էր առաջին քրիստոնէայ թագաւորը:

- ա. Աբգար Ա.
- բ. Տրդատ Գ.
- գ. Տրդատ Ա.
- դ. Տրդատ Բ.

5.- Ի՞նչ է Մկրտութեան զգալի նշանը:

- ա. Հաց
- բ. Գինի
- գ. Ջուր
- դ. Միւռոն

6.- Որո՞նք են Հայաստանի առաջին լուսաւորիչները:

- ա. Ս. Թադէոս եւ Ս. Բարթողոմէոս
- բ. Սուրբ Պօղոս եւ Սուրբ Պետրոս
- գ. Աբգար Ա. եւ Տրդատ Գ.
- դ. Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ

7.- Յիսուս որո՞ւ կողմէ մկրտուեցաւ:

Յ----- Մ-----

8.- Յիսուս քանի՞ անգամ մկրտուեցաւ:

- ա. 1
- բ. 2
- գ. 3
- դ. 4

9. Մենք քանի՞ անգամ կրնանք մկրտուիլ:

- ա. 1
- բ. 2
- գ. 3
- դ. 4

10. Ի՞նչ էր Յովհաննէս Մկրտիչին հօրը անունը:

Զ-----

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Դ., Ե. եւ Զ. դասարաններու անկիւն

1.- Որո՞ւ տօնը այս տարի կը տօնենք

Դեկտեմբեր 13-ին:

- ա. Ս. Թադէոս Առաքեալին
- բ. Մարուգէ ճգնաւորին
- գ. Ս. Բարթողիմէոս Առաքեալին
- դ. Սուրբ Յակոբ Մծբնայ հայրապետին

- ա. Սաւուղ
- բ. Դաւիթ
- գ. Սողոմոն
- դ. Սամուէլ

2.- Սուրբ Յակոբ Մծբնայ Հայրապետի տօնը կը տօնենք ամէն տարի:

- ա. Դեկտեմբեր 13-ին
- բ. Դեկտեմբեր 14-ին
- գ. Դեկտեմբեր 18-ին
- դ. Դեկտեմբեր 12-18 օրերուն մէջ հանդիպող Շաբաթ օրը

7.- Ո՞վ «Բարձրեալին մարգարէն պիտի կոչուի եւ Տիրոջ առջեւէն պիտի քալէ անոր ճամբան պատրաստելու համար»:

Յ----- Մ-----

3.- Ո՞վ է առաջին մարտիրոսը:

- ա. Ս. Պօղոս
- բ. Ս. Պետրոս
- գ. Ս. Ստեփանոս
- դ. Ս. Դաւիթ մարգարէ

8.- Մկրտութեան թեկնածուն ի՞նչ կը կոչուի:

- ա. Երախայ
- բ. Երեխայ
- գ. Մանուկ
- դ. Պատիկ

4.- Ո՞վ էր նախասարկաւագը:

- ա. Ս. Պօղոս
- բ. Ս. Պետրոս
- գ. Ս. Ստեփանոս
- դ. Ս. Դաւիթ մարգարէ

9. Մկրտութիւնը կը կոչուի նաեւ.

Վ----- Ծ-----:

5.- Ո՞ր առաքեալը Յիսուսը 3 անգամ ուրացաւ եւ որուն տօնը այս տարի Դեկտեմբեր 27-ին կը յիշատակենք:

Ս. Պ-----

10. Հին Կտակարանի Սաղմոսներու գիրքը քանի՞ սաղմոսներէ կը բաղկանայ:

- ա. 150
- բ. 66
- գ. 76
- դ. 39

6.- Ո՞վ էր Իսրայէլի երկրորդ թագաւորը:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը  
Երկրորդականի անկիւն

1.- Ըսէ՛ մէկ բառով:  
«աղ մատուցել»

-----

2.- Մկրտութիւնը կրնայ կատարուիլ  
3 ձեւերով: Թո՛ւ ի՛նչ այս երեք ձեւերը:

ա. Հ-----

բ. Ը-----

գ. Ս-----

7.- Ս. Պօղոս Առաքեալի գրած  
գիրքերուն թիւը երբ բաժնենք Ս.  
Պետրոս առաքեալի գրած գիրքերուն  
թիւով, քանի՞ կ'ունենանք:

ա. 2

բ. 3

գ. 5

դ. 7

3.- Եկեղեցին որո՞ն հաւատքին վրայ  
կը մկրտէ անչափահաս մանուկը.

ա. Մանուկին

բ. Ծնողքին

գ. Կնքահօր

դ. Ծնողքին եւ կնքահօր:

8.- Ինչո՞ւ այս տարի Ս. Ստեփանոսի  
օրը կը նշենք Դեկտեմբեր 25-ին երբ  
անցեալ տարի նշեցինք Դեկտեմբեր  
24-ին:

-----  
-----

4.- Ո՞ւր կը կարդանք «Քրիստոս  
միայն մէկ անգամ որպէս պատարագ  
մատուցուեցաւ մեր մեղքերը քաւելու  
համար»:

9. Ո՞ր քաղաքը «Դաւիթի քաղաք» կը  
կոչուի:

-----

--- 9.28

5.- Ս. Յակոբ Մծբնայ հայրապետը ո՞ր  
Տիեզերական ժողովին մասնակցեցաւ  
եւ ո՞ր տարին:

10. Ինչո՞ւ Բարթողիմէոս առաքեալ  
դաշոյնով կ'երեւի նկարներուն մէջ:

ա. Ն-----

բ. 3--

Որովհետեւ դաշոյնով  
ն----- է:

6.- Ս. Գրիգոր Նիւսացի ո՞ր  
Տիեզերական ժողովին մասնակցեցաւ  
եւ ո՞ր տարին:

ա. Կ-----

բ. 3--

# Կիրակնօրեան պիտի ունենայ Ս. Ծննդեան իր յայտագիրը

եւ

Կաղանդ Պապան Կիրակնօրեայ Դպրոց  
պիտի այցելէ

Դեկտեմբեր 28, 2014-ին

[www.sourphagop.org](http://www.sourphagop.org)

15-րդ Տարի

«Մաշտոցի Արձագանգ»

[www.sourphagop.org/մաշտոցի\\_արձագանգ](http://www.sourphagop.org/մաշտոցի_արձագանգ)

22-րդ տարի

## Շնորհակալութիւն՝

ՀՕՄ-ի Մոնթրէալի «ՍՕՍԷ» Մասնաճիւղին, որ  
այս տարի եւս շնորհաւորեց մեր Նոր Տարին եւ  
Սուրբ Ծնունդը եւ մեր աշակերտներուն որպէս  
կաղանդչէք նուիրեց 300 տոլար: